

OLMAZ MI USTAM?

Yurdagül MEHMEDOĞLU

Zamanı işleyen zanaatkâr, kelimelerin ustası, üstadı desenlerin, sahip çık şimdi bu saçılmış mahrumiyete! Ben cümleye mülteciyim, cümle bana, sen cümleye. Umarım işgal edilmemiş bir sığınak daha kalmıştır güzelliğin devrinde. Kıyı köşe saklamalı, insan içine çıkarılmaz bu bulanık yeşil. Yine de, tam şimdiki felekte, küflü dehlizlerinden mahcup olmayanın adı, can olsun.

...

Muharebe meydanındaydık. *Hünernâme*’de yazılmasa da olur. Ufuksuz, yani ki yersiz, o denli mekânda sessiz. Kıyasıyla savaşıyorduk galiba biz. Yekdiğerini meta-netli zannediyorduk, hepimiz. Herkes öbürünün gücünden bir *Fütüvvetnâme* yazıyordu. Kılıcını çekmişti, kolsuz süvari. Hakikatte hiç olmaz ya, mavi yeleli, akıllı uslu atlar arasında kaldı deli gazi. Felaketin ortasına düştüğünden habersiz, iyi niyetleri kadar kusurlarını da kuşanmıştı. Biliyor musun mirim, noksanını hiç engellemedim. Evet, hadise böyle olsun istedimdi o zamanlar. Hakikatte olanın nakışta tasvir edilebileceğini zannettim. Kudret medeniyetinde izim değilse de gölgem kalır dedim. Şimdi, burada ben... Yani ki artık çerçeveden çıkmışken, bu keski kılıklı kılıç, yakut işli kalkanla elimde... Yadigâr olarak bırakabileceğim hatalarımı ardıma emanet ettim ve hem bilinsin diye silmedim. Artık, başnakkaş kadar sabıkalıyım değil mi? Hepimiz birden susamıştık. Esir olmadan az önce, ordugâhta, sultan otağının ardında. Ah sonra ben, sakayı yolda unutmuştum. İbriği yanı başımdaydı ve bomboştu. Onu unuttuğumda tam olarak neyi unutmuştum? Cümlelerin susuzluğunu giderecekken kendi boğazı yandığında, testiye eline geçiren başka bir sebil... Muharebe sakası çölde kaybolunca kendini suvaramaz mı? Olmaz mı, olamaz mı ustam?

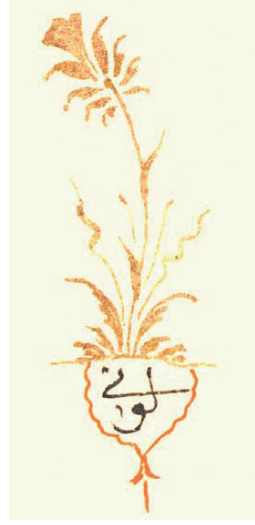
Başını vermeyen biri bağrını yokluyordu, hâlbuki, tamı tamına gördümdü; artık onun bir yüreği yoktu ve kalbi başkasının elinde atıyordu; meydanın bütünüyle dışında birinin. Oradan hatırladığım sahranın afat gözleri. Renk tayfinin sessizliğine itaat ededururken, sevdaya dair olanı tasvir edecektim az daha. Bakkal, saraç, demirci,

debbağ, ekmekçi, aşçı, şerbetçi, matrakçı, çilingir ve müzehhip oradaydı. Derken, akıbette, Kubadâbad Sarayı'ndaki çizgili duvardan hep beraber koştuk. Farz et ki ustam, muharebe, çini hümayun sarayda cereyan ediyordu. Hani, dört bağlı, dört nehrili o saray. Soluk maun kenarlıktan, taşmadan önce, gördüğün kekik kokulu bal ırmağı benim seyrangâhımda dolanırdı. Firuze saçlı mahmur hülya perisi, her gün, nehrin en derin kırığında yüzünü yıkardı. Ben onunla uyanır, onunla ayılırdım. O hep güleç yüzlüydü devranda. Hâlbuki böyle gülerek kendini öne celbederken nasıl bulunacaktı, cerenlere fırlatılmış kanlı hicran oku? O bilmiyordu, ama bu sebepten ok, hep çerçeveden yere düşen kobalt parçada oluyordu. Bunu her seferinde yeniden çizen de bendim, ateşte saçılınsın diye sırrı çininin, son seferinde yanan da. Hiç masum değildim, peşinen düşünülmemesi lazım gelenleri fikrettim. “Burada aktığında baldan, süttten bir ırmak, cennete hangi nehirden geçilecek?” dedim. Bilemedim, hicrana olan kadar, canana talip olanın da isminin kabartma desenlerde nakşolunacağını. Ustam, sebebi geçimim, bir seferliğine de olsa kendim gibi göründüm, oldu bir kere affet! Nakşı hercümerç edenin adına karıştım, bitiştiğimin adı şimdi, can olsun.

En sondan önceki çıkmazı, ayrıldığım geçeyi, mabede bitişik kıyıyı da demeliyim. Söyledim ya, muharebe vaktiydi, nehirlerden kopup hana doğru yürümüşüm. Peyke yalnızca fakiri ağırlıyordu. Soğuk bir oda, penceresi kırık boş bir koridor bile yoktu. Bırak koridoru, adı konmamış bir dehliz dahi kalmamıştı, ustam. Çaresizlerin kabristanı nerede karşıma çıkarsa, bulduğum ilk çukuruna dolacaktım. Birinci mezar taşına isim olacaktım. Ah, üzerime o duvar dolduğunda, gelecekte kırk bin yılı seyredeceğimi bilmiyordum! Kırk bin kurak dünya yılı, gülfem-güllere geç kalan kıtlık içinde güzler, baharlar, hıdırlar, kasımlar. Duvarlar kendiliğinden içini açmazdı ya, bir gün hakkâk geldi. O dem, oğlu olanlar kadar kızı olanlar da bahtiyar... Oymacı, bahar vakti, yonta yonta üzerime katlanan kayaya dokundu. Akmaktan başka çaresi olmayan reçine gibi fişkırdım, birlikte büyüdüğüm kitlenin çeperlerinden. Yontucu şahit oldu; hepimizden çok kayanın kirpiği kanıyordu. Dülger de olmayana sevdalanıyordu, o da yeşertmişti gamlı bir hazanı, yârlara tutunan dallarla. Hâlbuki uçuşuma bitişen ot güzü göremezdi, kimseler hakikati bilmiyordu. Bunca şahadetten sonra, mutlaka hak ediyor; yıkıntının altında olanları gören, kilit taşı çeken oymacının adı can olsun, olur mu ustam?

Hür çizgilere hürmet ettiğimden beri, güzelliğe bürünmüşün üzerinden kaldırıldı ibrişim örtüler. Öykümde varolan iyiyi söylemek istemişim yalnızca. Tutamadım kendimi, güzellikten de bahsettim. Hem aynıydım; aynalı yazılardan çoğalarak akıyordum ona doğru, öteye beriye, hem bambaşkaydım; toplanıyordum bu sefer. Hareketi içinde, divanî kadehten abıhayat olarak taşıyordum. İyilik olmadan cemalden bahsettiğimde, hikâyeyi kendi yerime o garip istife söylettimse, olmaz mı, usta? O, ikiz sülüslerde kubbe, cim gölgesi kadar yakın durup elif kadar huzur bahsettiğinde, müsaade et, nun'unda mahpus kalanın adı, can olsun.

Aherli sayfalarda yazılmamış bir mektubun niyetiydim muharebeden evveli. Kasıt ile harfler arasındaki boşluğu fark etmeden önce. Boşluğa ilişince, kendinden kaçılmaz turkuaz yüzle birlikte yazılmaya başladım. Ardımdan işittiğim ses: *Yazılan yazılır, yazma!* Kelimeyi bulup yazmamla, başımı belama hapsetmen bir oluyordu. Düğümlendi dilleri en şerefli vakitlerin de adımdan kopan hecelerden tanıyamadın beni. Şimdi can, düşük cümlelerin yüksek dizimi olsun mu usta? Bitmeyen inşalar ve içimdeki fâniyle yan yana yaşadım. Nasıl da yaşadım. Her nasılsa, yaşadım. Kapanan kapının gürültüsüyle fark ettim. Olmazmış, anladım. Demem o ki yarım bir hünerden, tam bir maharet çıkartamadım. Zira, söyleyemeyen varsa vardı yazı. Hep söylüyormuş gibi gözüke de, çoğalan defterler içinde, aslında bir söyleyemeyen. Neyi söylese, söyleyemeyen. İçinde dönemeyen ne varsa onlarla şimdi huzurdayken. Dersaadet'e kaynamış arka sokakta,

yeşerten metinlere heyecanlanıp anlam ile aynı çatı altında geçinemeyen yazılar yazdım. Emreden sesi dinlemedim. Tövbe, bin kere tövbe! Kelimelerin aralarına zarar görmesinler diye, nemli gül yaprakları serpiştirdim. Birbirlerini ezmesinler diye kederlerin köklerini ayrı cümlelere yerleştirdim. En son bunu da hatırlıyorum, o meşhur iklimde. Defterlerim, şiire cesaret edemeyen, korkak şairin müsveddeleri idi. Üslup kadar üslupsuzluk da taklit edilemezdi ya, zaten kim bir karalanmayı taklit etmek isterdi ki? Yine de varlığın girdaplarına ferahnak alanlar açtı metinler, gitgide sarıya döndü kasıtlar, ah! Sevda, Galip Dede'nin gönlünden de aksa cilde, parşömene, yine renklenen şiirler, buğulanan hayat oldu, tövbe! ... Sonsuz tekrar düzeninde, herhangi bir şeye benzeyişten hep en uzak o ifade; adı bu seferlik, can olsun mu ustam?

Bilemezsin, tarihî öpen tozlu yolda, ahşap evin kenarına sırtışan zamanda, o fâni pervazda, deli bir süreklilikte nasıl bekledimdi, mirim? Şimdi, koruduğun cemal mesafesine güvenme. Mesafe kime ilişirse, o artık içeride, o artık haremde. Altından geçtiğim kıvrım kıvrım bir kahr. Doğu'dan Batı'ya savrulan. Bu dilime pelesenk ettiğim, fena hâlde arabesk bir uğultudur. Farklı tonda, tek mil leylilerle beraber sayıklayış; 'Zanneder, inanır, iman ederim ki, bütün bunları, Şark'ın Garp'ın sahibi, aynı anda görecek. Huzura niyetlen, yeter. Huzur seni bilecek. Ebrûzene yüzünü yöneleceği istikameti söyleyen Bir'lik, bütün ustalara da öğretecek. Mutlaka bir an gelecek, döndüğün yer o yer, işte o felek. Mersiyelerin devrinde, şöretin dillenecek. Sen rivayet ettiğinde, bütün göklerde söylenecek. Hareleri takip et. İşaretlerin hüsrana açıldığı rüyada, meydana adın konmuşsa, utanma. Kaybolanları bulana yakınsın demek ki. Kendini kaybedenlerin sığınağı, onu bulunca şaşırmışları affeder. Çölünü yitirmişlerin korunağı, Züleyha'sını tanıyamamışları da affeder. Kuşkusuz, hiç kay-

bolmamışlar da hükümlüdür çarh-ı devranda ya, yağmur, öyküsünü hiç anlatmamışlara da merhamet eder' dememiş miydin?

Ustam, sebebi insaniyetim; bundan böyle, beni *estetik bir bilinçle* apaçık bilemezsin. Esrimerler kime aitse renginden bilinir ve bu kırık turkuaz kimin olsa, hemen tanınır, değil mi efendim? Tut ki bu nakış, taşın lekelediği kanatları görülüp de kendi görülemeyen bir melek olsun. Belki de tuvalde henüz doğurmamış bir kadındır bu çamurlu gölge. Kollarını saçlarına dolattırır kördüğüm hasretle... Çizme! Siluetinle birlikte, kusur olup çiziliyorsun. Resim, en biçimsiz yerinden güzelleşiyor, Da Vinci'nin şövalesinde. Arkadaki ses: '*En çirkin yerine yakından bak ve o çirkinliği gidermek için elinden geleni yap. Eğer sen kaba ve ruhsuz olursan, çizimler...*' Eğer sen taş gönüllü olmasaydın yanar mıydı eserlerin? Garplı ressamın sesi arkada; '*en beğenmediğin yerini bul, orayı en güzel çizdiğinde ve güzelleştirdiğinde resimlerin...*' Beyaza boyun eğdirdiğim hakiki ten rengine ulaşsam da ruhsuz ve nefessiz çiziklerim. '*Hayallerine ilişen saydam olmaz, kaynağı bulanıksa*' diyor hâlâ ressam. Himaye olunuyor 'birlik' kadar 'hiçlik' de, güzellik kadar çirkinlik de ağıt ikliminde. Şimdi, asumani mavisinin en hasını bulamasam da, sessizlikte açan bu çiçek, hep aynı sehere bakıp büyümeyen tomurcuk, talihten sarkan gonca dehen; adı cân olsun. Olur mu ustam?

Çentikli zafiyetin ağına asılı kaldım, sebebi mevcudiyetim, eyvah! Az kalsın yüzleşirken düşüyordum, '*Kayalıklarından Meryem'in*. Ardımda okunan; '*eğer sen kaba ve katı kalpli olsaydın...*'...Sen o segâh huzmenin konturuyla birlikte çekilmeseydin, nar rengi, '*dağılıp gitmez miydi*' etrafından Levni'nin lalesinin. Safir rüyadan getirilmiş, çiğ-dem-lenme-miş yapraklar ele vermez miydi tökezleyenin adını? Bu mevsim, bileyazdım, duradurmaktan nefesi kesilmiş âtil bir çiçekten adımlı. Gölgesizliğinden bilemediğimiz o çiçeğe can verildiği zaman, n'olur adı, can olsun.

'Bu kederli deryanın memleketinde, laciverdin dönünce deliye, şaibeli bir cennetten az önce indiğin malumdur cümleye' dememiş miydin? 'Herkes demetine sahip çıksın, herkes vurgununa. Her usta, adını kendi okusun çiçeğinin kulağına. Devrin salınımı tamamlanır vuslat burcunda' dememiş miydin? Artık fark ettim. Bu can kısmetsiz; n'olur onun da bir çiçeği olsun. Hareketime istikamet veren anlam! Sensiz yapamıyorum; adın can olsun, tamam Doğu'ya dön, Batı'ya dön, tek ki yarın olsun. Senin olsun, benim olsun, dilin olsun, bizim de bir çiçeğimiz olsun! Yeter ki, kuru kemiklere, gölgeli kuşkulu ejderlere, Herat'ta minyatürlere, Simurg'a, adını bilmediğim destanlı dağlara, çalmadan kırılan sazlara, Şahrud'a Sayduna'ya, sahibini inkâr eden ele, gördüğünü yalanlamayan göze can verildiğinde, bu çiçeğin bir adı olsun. Olmaz mı usta?